

Hingu uppá Heygadrang

- Heygar hevði frá undanfarna landsstýri fingið tilsøgn um loyvi at byggja Heygadrang, og vit kendu tað sum okkara skyldu at halda fast við tilsøgnina, segði Atli P. Dam, tá hann sum vitni mánadagin varð avhoyrdur um Heygadrang

Allan mánadagin sat Atli Dam, lögmaður, í vitnisstólinum í rættarhølinum á Hotel Hafnia og fekk spurningar frá verjum og ákæra. Hann varð spurður um mannagongd, tá landsstýrið viðgjörði umsóknir um byggimál, og teir komu eisini inn á skipið Heygadrang.

Mannagongdin var altíð tann sama. Fyrst viðgjødi umsitingin umsóknina um

skipabygging, sum síðan fór fyrri landsstýrið. Havnadagi landsstýrið umsóknina, fingi umsøkjararnir beinleiðis svar úr ladsstýrinum. Annars varð málið sent víðari til lögtingsins figgjarnevnd. Figgjarnevndin var ikki altíð samd við landsstýrið. Segði figgjarnevndin nei, var tað ofta, at umsøkjararnir bóðu um fund við figgjarnevndina ella royndu at tosa við teir einstøku limirnar í nevndini, segði Atli P. Dam.

Varð byggitælanin góðkend, gekk málið sína gongd.

Fingu skotbrá

Eingin væntaði, at eigararnir skuldu eiga allan eginpening, tá teir søktu um loyvi at byggja. Eigararnir fingi vanliga 3-6 mánaðir skotbrá at fáa eginpeningin til vega, ofta við at tekna hann hjá manningini, sum skuldi við skipinum. Onkuntíð gekk longri tíð. Kom eingin vátan um eginpening rættstundis, rykti lands-

stýrið eftir henni. Í brævi ella telefonuppringing.

Landsstýrið gódtók sum prógv fyrri, at eginpeningurin var í lagi, at sakførari, grannskoðari, skipsmeklari sendu inn skriv og váttaðu, at pengarnir vóru til staðar. Landsstýrið hevði álit á hesum váttaðum frá autoriseraðum sakførarum og øðrum, segði Atli P. Dam. Henda mannagongd mundi eisini verða brúkt aðrastaðni, helt hann.

Hann hevði sína vitan um skipabygging bæði sum lögmaður, sum limur í lögtingsins figgjarnevnd og sum stjóri á Realinum, har umsóknirnar eisini komu. Tað komu heilt nógvar umsóknir í teimum árunum.

Landsstýrið hevði ikki varhugan av, at nakað var galið við figgingin av Heygadrangi fyrr enn í 1988, tá bræv kom frá Tormóði Djurhuus, sakførari hjá skipasmiðjuni, og tá Óli Zachariassen var í landsstýrinum og greiddi

Heygadrangur varð seldur fyrri 28,5 mió. krónur til Orknoyar.

frá, at skipasmiðjan ikki hevði fingið sínar pengar frá reidarinum.

Viðgjördu ikki nýggju umsóknina

Tá var skipið nógv dýrkað, og tá so nýggjur stjóri kom til og send inn umsókn um meira figging, tí skipið varð blivið uppafur dýrari, viðgjördu landsstýrið ikki umsóknina, tí tá var landsstýrið greitt yvir, at eginpeningurin ikki var til, segði Atli Dam.

Tá Magnus Petersen og Finnboi Christiansen fyrr í summar vórðu avhoyrdir, søgdu teir, at landsstýrið hevði kravt Heygar at byggja størri skip enn upprunaliga ætlað.

Kundu sagt nei

Hetta var ikki beint, segði Atli Dam. Tað var so, at landsstýrið vildi helst hava fiskiflotan útskiftan til skip at byggja á djúpum sjógv. Óli hugsandi uppskot vórðu umrødd á fundum við teir, sum skuldu byggja, men avgerðina um at byggja Heygadrang størri enn upprunaliga ætlað, átti reidari. Teir kundu sagt nei, vildu teir ikki byggja skipið størri, og hildu teir fast við at byggja tað minna skipið, hevði tað eisini gingið, segði Atli Dam.

Hann afturvísti eisini, at hann hevði havt nakrar samráðingar við norsku skipasmiðjuna, har Heygar ætlaði at byggja. Hann hevði tosað við norsku skipasmiðjurnar um mongdaravsláttur, vórðu fleiri føroysk skip bygd hjá teimum, segði Atli Dam.

randi

Byrjaði við Stellunum

Lögmaður fekk fleiri spurningar um at góðkenna provisiónir sum eginpening í skipi.

Tað het landsstýrið vera í lagi, um skipið ikki gjordist dýrari av tí. T.v.s. at provisiónin ikki kundi leggjast omaná byggikostnaðinum.

At nýta provisión fyrri at fáa neyðugan partapening var einki nýtt í Føroyum.

Tað byrjaði við Stellunum í Klaksvík seinast í 60-árunum. Reidarin fór sjálvur út og vann sær agentur upp á útgerð og lutir, ið skuldu til skipini. Hetta skjalprógvaði hann fyrri landsstýrinum, og tað

varð góðtikið av figgjarnevnd lögtingsins.

Seinni eru broytingar gjørdar í kunngerðini um eginpening og provisión. Ongar fastar reglur hava tó nakrantíð verið um, hvussu stórir partur av eginpeninginum kundi vera provisión.

Atli Dam varð eisini spurður um, hvat landsstýrið segði til, at umsøkjararnir tóku lán fyrri at fáa eginpening. Tað var í lagi, um teir heftu sjálvir fyrri lánum, og tað ikki tyngdi projektið, segði Atli Dam.

randi

Vil kenna upprunan

Føroya Rættur gjørdi fyrr í ár úrskurð um, at skjøl viðvíkjandi skipinum Andrias í Hvannasundi kundu leggjast fram í sakarmálinum um Heygadrang. Flestu skjølini stava frá skjalasavni landsstýrisins.

Verjin hjá Magnusi Petersen, Thomas Rørdam, hevur tó nøkur onnur skjøl viðvíkjandi Andrias í Hvannasundi. Hesi skjøl hevur Magnus Petersen útvegað verja sínum.

Mánadagin kravdi ákærin, Per Jensen, fyrri triðju ferð, meðan sakarmálið hevur verið fyrri, at fáa at vita, hvaðani Magnus Petersen hevði skjølina. Tað vilja teir ikki upplýsa.

Per Jensen gódtók kki, at hesi skjøl vórðu lögð fram, fekk hann ikki at vita, hvaðani tey komu. Hetta vóru nøkur telex.

Skjølina vórðu ikki lögð fram á fundinum mánadagin, men fyrri tað bar til at umrøða Andrias í Hvannasundi. Eitt annað skjal úr landsstýrinum var ein roknskapur fyrri Andrias í Hvannasundi.

Hetta hendi alt, meðan Atli Dam varð avhoyrdur.

Hann kendi væl til málið um Andrias í Hvannasundi.

Eginpeningurin skuldi figgjast við tveimum milliónum í

partapeningi og seks milliónum í ansvarligum innskotspeningi, sum tað æt. Hetta fekk landsstýrið upplýst í vátanini frá Albert Mortensen, skipsmeklari, tá skipið varð bygt.

Hálvt annað ár eftir, at skipið var farið í fiskiskap, varð gjørdur ein roknskapur, sum vísti, at tær seks milliónir vórðu figgjaðar við ómaksølum ella provisiónum, sum tað eisini verður nevnt.

Landsstýrið helt onga grund vera fyrri at kanna hetta nærri.

Thomas Rørdam var ónøgdur við ikki at sleppa at leggja hini skjølina um Andrias í Hvannasundi fram. Hann mælti til at biðja politiið avhoyra Mortan Johannesen, reidara og Albert Mortensen, skipsmeklari, um Andrias í Hvannasundi, fyrri at sleppa frá hesum mótmælum frá ákæranum móti skjølunum.

Ákærin stóð hinvegin so fast við sítt mótmæli, at han fór at ivast í, um tey vóru sonn, komu tey á borðið.

Dómarin boðaði frá, at kom tað til skarpskeringar viðvíkjandi skjølunum, fór hann ikki at geva ákæranum viðhald í, at skjølina ikki mugu leggjast fram. Sjálvt um ikki verður upplýst, hvaðani tey koma.

randi

